

I. В. Ковальчук**Я. В. Шпариц****О. О. Галай****О. А. Петрончак****Б. Т. Білинський**

Львівський державний онкологічний регіональний лікувально-діагностичний центр, Львів, Україна

Львівський державний медичний університет, Львів, Україна

Обласне патологоанатомічне бюро, Львів, Україна

ОСНОВНІ ПРОГНОСТИЧНІ ПОКАЗНИКИ РАДИКАЛЬНО ПРООПЕРОВАНИХ ХВОРИХ НА РАК МОЛОЧНОЇ ЗАЛОЗИ

Резюме. Проведено ретроспективну оцінку матеріалів щодо 239 хворих з гістологічно підтвердженим інвазивним раком молочної залози (медіана віку 55 років; I стадія – 11%, II – 75%, III – 14%), яким проведено радикальні операції у Львівському онкологічному центрі у 1997 р. Оцінка проведена відповідно до загальноприйнятих прогностичних критеріїв і типу оперативного втручання. Представлені дані можуть бути основою для економічних розрахунків щодо різних терапевтичних заходів у хворих на рак молочної залози (зокрема, ад'юvantної хіміотерапії та гормонотерапії), а також для розроблення конкретної програми боротьби з цією патологією.

Ключові слова: рак молочної залози, прогностичні показники, когортні дослідження.

ВСТУП

Рак молочної залози (РМЗ) у жінок залишається однією з найбільших проблем сучасної онкології і посідає перше місце у структурі захворюваності на злюкісні новоутворення дорослого жіночого населення в Україні. У 1997 р. на РМЗ захворіла 14 691 особа, а померли – 7663, тобто відношення показників смертності і захворюваності складає 0,52. Зниження смертності внаслідок РМЗ є одним з пріоритетних напрямків практичної онкології в нашій країні і потребує не тільки значних зусиль спеціалістів, але й державної підтримки. Мабуть, виникла потреба у створенні загальнодержавної програми всебічної боротьби з РМЗ. Для цього вкрай потрібні дані не лише щодо захворюваності і смертності в різних регіонах, які вносяться у недавно створений Раковий реєстр, але й аналіз низки клініко-епідеміологічних показників, які б дали можливість точніше описати популяцію хворих на РМЗ в Україні. Ці дані важливі, зокрема, для планування кількості та характеру матеріальних ресурсів, необхідних для лікування хворих на РМЗ у нашій країні.

Основними прогностичними показниками, на яких ґрунтуються вибір методу лікування, є розмір пухлини і стан регіонарних лімфатичних вузлів (більше того, конкретна кількість уражених вузлів), вік хворих, а також стан гормональних рецепторів пухлини (останній показник, на жаль, в абсолютній більшості практичних онкологічних закладів України дотепер не визначається).

Метою нашої роботи був аналіз наведених вище показників у хворих на РМЗ, які звернулися в окремо взяту онкологічну клініку. На відміну

від багатьох повідомлень, які можна знайти в літературі, ми проаналізували дані, що стосуються практичної діяльності.

ОБ'ЄКТ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Проаналізовано клінічний матеріал щодо радикальних оперативних втручань з приводу РМЗ, які проведени в 1997 р. у Львівському державному онкологічному регіональному лікувально-діагностичному центрі. Враховували такі показники: вік (повні роки на день операції); стадія процесу (за останньою класифікацією TNM, 5-те видання, 1997 р.); розміри пухлини, визначені лікарем-патологом або клініцистом, якщо операції передувала хіміотерапія чи опромінення; кількість видалених лімфатичних та метастатично уражених вузлів, а також тип хірургічного втручання.

Всього в 1997 р. радикально прооперовано 239 хворих на РМЗ. За типом операції хворих розділили на чотири групи:

- А – радикальна мастектомія за методом Голстеда (31 хвора, 13%);
- В – модифікована мастектомія за методом Пейті (118 хворих, 49,4%);
- С – радикальна ампутація молочної залози (74 хворих, 31%);
- D – органозберігаючі операції, головним чином секторальні резекції (16 хворих, 6,7%).

Статистичне оброблення матеріалів проводили за допомогою прикладної програми GraphPAD InStat, Version 1.12a (A. Daugherty, GraphPAD Software, 1990), яка призначена для роботи з масивами даних у біології та медицині.

ОРИГИНАЛЬНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

У 26 хворих (10,8%) визначена I стадія процесу (T1N0) (табл. 1), середній розмір пухлини у них дорівнював $1,3 \pm 0,1 \text{ см}^3$ (табл. 2). У 179 хворих (74,9%) констатовано II стадію процесу (ІІА — 90, ІІВ — 89). Середній розмір пухлини при II стадії — $3 \pm 0,1 \text{ см}^3$, при ІІА — $2,5 \pm 0,1 \text{ см}^3$, ІІВ — $3,5 \pm 0,1 \text{ см}^3$. ІІІ стадія зареєстрована у 34 хворих (14,2%) (ІІІА — 27, ІІІВ — 7). Більшість хворих цієї групи перед операцією отримували променеву або неоад'юванту хіміотерапію. Середній розмір пухлини після такого лікування дорівнював $5,2 \pm 2,1 \text{ см}^3$.

Середній вік хворих — $56,7 \pm 0,7$ року (табл. 3). Вікової різниці між хворими на РМЗ з різними стадіями процесу не виявлено.

Кількість видалених під час операції лімфатичних вузлів коливалася в широких межах (табл. 4). В середньому видавали 12,4 ± 0,3 вузлів, при I стадії процесу — $9,7 \pm 0,9$, при II — $12,8 \pm 0,4$, при III — $12,4 \pm 1,1$.

Метастатичне ураження лімфатичних вузлів виявлено у 133 (55,6%) пацієнтів з 239 за даними гістологічного дослідження. Щодо кількості уражених лімфатичних вузлів, то 1–3 метастази зареєстровано в 72 хворих (30,1% усіх хворих і

Таблиця 1
Розподіл хворих на РМЗ за критеріями класифікації TNM

Стадія	N0	N1	N2	Всього
T0	0	1	0	1
T1	26	21	2	49
T2	68	81	7	156
T3	8	10	8	26
T4	3	3	1	7
Всього	105	116	18	239

Таблиця 2
Розмір пухлин у хворих на РМЗ

Стадія процесу	Кількість хворих	Середній розмір пухлини, см ³	95% довірчий інтервал	Медіана
I	26	$1,3 \pm 0,1$	1,1–1,5	1,3
II	179	$3,0 \pm 0,1$	2,9–3,2	3
ІІА	90	$2,5 \pm 0,1$	2,3–2,7	2,5
ІІВ	89	$3,5 \pm 0,1$	3,3–3,8	3,5
ІІІ	34	$5,2 \pm 2,1$	4,5–5,9	5,4
Всього	239	$3,1 \pm 0,1$	2,9–3,3	3

Таблиця 3
Вік хворих на РМЗ

Стадія процесу	Кількість хворих	Середній вік хворих, роки	95% довірчий інтервал	Розмах	Медіана
I	26	$54,8 \pm 1,9$	50,9–58,7	38–71	53
ІІА	90	$57,2 \pm 1,2$	54,7–59,6	34–81	57
ІІВ	89	$56,1 \pm 1,2$	53,7–58,4	33–83	55
ІІІ	34	$58,7 \pm 1,9$	54,8–62,7	41–85	59
Всього	239	$56,7 \pm 0,7$	55,3–58,2	33–85	55

Таблиця 4
Кількість лімфатичних вузлів, видалених під час операцівного втручання з приводом РМЗ

Стадія процесу	Кількість хворих	Середня кількість видалених лімфатичних вузлів	95% довірчий інтервал	Медіана
I	26	$9,7 \pm 0,9$	7,9–13,5	11
ІІ	179	$12,8 \pm 0,4$	12,1–13,5	12
ІІА	90	$12,0 \pm 0,4$	11,1–12,8	11
ІІВ	89	$13,6 \pm 0,6$	12,4–14,8	13
ІІІ	34	$12,4 \pm 1,1$	10,1–14,7	12
ІІІА	27	$13,3 \pm 1,3$	10,5–16	12
ІІІВ	7	$8,9 \pm 1,3$	5,8–12	9
Всього	239	$12,4 \pm 0,3$	11,7–13,1	12

54,1% серед хворих з ураженими лімфатичними вузлами, 4–10 — у 41 (17,2 та 30,8% відповідно), понад 10 — у 20 (8,4 та 15,0% відповідно). У середньому у хворих було $2,8 \pm 0,3$ уражених метастазами лімфатичних вузлів (табл. 5), при І стадії — $2,5 \pm 0,3$, при ІІ — $6,2 \pm 1$.

Під час розподілу хворих за основними прогностичними ознаками враховували вік (< 50 років, 50–69 років і ≥ 70 років) та кількість уражених лімфатичних вузлів (0, 1–3, 4–10 та > 10), а серед хворих без ураження лімфатичних вузлів виділяли ще й тих, у кого розмір пухлини не перевищував 1 см. Було виділено три групи за прогнозом: сприятливий (N0, T ≤ 1 см), проміжний (N0, T > 1 см) та несприятливий (N+), причому в останньому випадку хворих розділено ще й на підгрупи за кількістю уражених вузлів (табл. 6).

Встановлено кореляційний зв'язок між розмірами первинної пухлини і кількістю уражених метастазами лімфатичних вузлів — $r = 0,19$ ($p = 0,0022$). Кореляційного зв'язку між розміром пухлини і кількістю видалених лімфатичних вузлів не виявлено — $r = 0,03$ ($p = 0,6308$). Дуже цікавим є високовірогідний кореляційний зв'язок між кількістю видалених лімфатичних вузлів та

Таблиця 5

Стадія процесу	Кількість хворих	Середня кількість уражених лімфатичних вузлів	95% довірчий інтервал	Медіана
ІІ	179	$2,5 \pm 0,3$	2–3	1
ІІА	90	$0,7 \pm 0,2$	0,4–1,1	0
ІІВ	89	$4,3 \pm 0,4$	3,4–5,1	3
ІІІ	34	$6,2 \pm 1,0$	4,1–8,3	4
ІІІА	27	$7,2 \pm 1,2$	4,7–9,7	5
ІІІВ	7	$2,3 \pm 1,1$	0–4,9	1
Всього	239	$2,8 \pm 0,3$	2,2–3,3	1

Таблиця 6

Вік, роки	Кількість хворих	Сприятливий прогноз	Проміжний прогноз (N-)	Несприятливий прогноз (N+)			
				Всього	1–3 вузли	4–10 вузлів	> 10 вузлів
< 50	Абс. число	6	26	40	24	12	4
	%	2,5	10,9	16,7	10	5	1,7
50–69	Абс. число	3	50	76	41	23	12
	%	1,3	20,9	31,8	17,1	9,6	5
≥ 70	Абс. число	2	19	17	7	6	4
	%	0,8	7,9	7,1	2,9	2,5	1,7
Всього	Абс. число	11	95	133	72	41	20
	%	4,6	39,7	55,6	30,1	17,1	8,4

кількістю вузлів, уражених метастазами, — $r = 0,22$ ($p = 0,0008$). Від 0 до 5 лімфатичних вузлів видалено у 18 хворих, ураження виявлено у 6 (33%), при видаленні 6–9 вузлів (37 пацієнтів) ураження виявлено у 12 (32,4%); при видаленні 10–11 вузлів — у 21 хворої з 48 (43,8%); 12–13 — у 34 з 53 (64,2%); 14–16 — у 30 з 47 (63,8%); понад 16 — у 30 з 35 (85,7%).

Розглянемо основні характеристики радикально прооперованих хворих згідно з раніше виділеними групами. У групі А (операція Голстеда) не виявлено хворих з I стадією, а з II і III стадією хворих було 15 і 16 відповідно. У групі В основну частину склали хворі з II стадією (80,5%), а з III стадією було 11%. У групі С також абсолютну більшість склали хворі з II стадією (91,9%), а з III — 4,1%. У групі D хворих

ОРИГИНАЛЬНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ

Таблиця 7

*Прогностичні показники у хворих на РМЗ
залежно від типу операції*

Стадія процесу	Група хворих за типом операції			
	A	B	C	D
I	0	8	13	5
II	15	95	58	11
IIA	9	40	33	8
IID	6	55	25	3
III	16	15	3	0
IIIA	13	13	1	0
IIIB	3	2	2	0
Всього	31	118	74	16
Вік, роки				
Середній	57 ± 1,5	56,1 ± 1	59,2 ± 1,4	49,2 ± 2,3
95% довірчий інтервал	53,9–60,1	54,1–58,1	56,3–62,1	44,2–54,2
Медіана	57	55	58	47
Розмір пухлини, см³				
Середній	4,1 ± 0,3	3,3 ± 0,1	2,7 ± 0,2	1,9 ± 0,3
95% довірчий інтервал	3,4–4,8	3,1–3,6	2,4–3	1,3–2,6
Медіана	3,5	3	2,5	2
Кількість видалених лімфатичних вузлів у однієї хворої				
Середня кількість	12,2 ± 1,1	12,9 ± 0,5	11,9 ± 0,4	11,1 ± 1
95% довірчий інтервал	10,1–14,4	11,9–14	11–12,7	8,9–13,3
Медіана	12	12	12	10
Кількість уражених лімфатичних вузлів у однієї хворої				
Середня кількість	3 ± 0,7	3,5 ± 0,4	1,6 ± 0,4	1,7 ± 0,8
95% довірчий інтервал	1,6–4,5	2,6–4,4	0,9–2,3	0–3,5
Медіана	2	2	0	0
Ураження не було, кількість хворих	9	46	41	10
Кількість хворих з ураженням лімфатичних вузлів	22	72	33	6
Уражено 1–3 лімфатичні вузли	13	31	24	4
Уражено 4–10 лімфатичних вузлів	7	27	6	1
Уражено >10 лімфатичних вузлів	2	14	3	1

(рTNM) і вибір рішення щодо ад'ювантного лікування (хіміотерапія, антиестрогени, опромінення).

У новому виданні класифікації TNM внесено доповнення, згідно з яким категорія pN0 може бути встановлена лише тоді, коли хірург для гістологічного дослідження видавлив не менше 6 лімфатичних вузлів [3]. Власне цей чинник часто обумовлює характер оперативних втручань з приводу РМЗ у спеціалізованих онкологічних закладах та лікарнях загального профілю. Наприклад, за даними норвезьких онкологів (проаналізовано 1942 послідовно взятих хворих), у спеціалізованих закладах видаляють по 14 лімфатичних вузлів, тоді як у неспеціалізованих — по 8 [7]. У нашому стаціонарі під час операції видаляють в середньому 12 лімфатичних вузлів, причому цей показник стабільний — таким самим він був у 1996 р. [1].

Зазначимо, що і наш досвід практичної роботи підтверджує дані про технічні недоліки, що мають місце під час хірургічних втручань на молочній залозі в неспеціалізованих установах. Мабуть, варто б було проаналізувати цей аспект проблеми на вітчизняному матеріалі, хоч з досвіду зарубіжних колег відомо, що таку оцінку зі зрозумілих причин провести дуже важко. Проте з'ясовано, що саме кваліфікація онкохірурга є одним з найважливіших прогностичних показників при лікуванні хворих на РМЗ [9].

Важливим для практичної діяльності є дані щодо відносного обсягу прогностичних груп (за

з II стадією було 68,8%, а хворим з III стадією органозберігаючі операції не проводили.

Наведемо ще деякі дані статистичного аналізу з цього приводу (тест за методом Фішера). У хворих з I стадією процесу операцію Голстеда проводили вірогідно рідше, ніж радикальну ампутацію ($p = 0,01471$) та органозберігаючі операції ($p = 0,00783$). У хворих з II стадією операцію Голстеда проводили вірогідно рідше, ніж радикальну ампутацію ($p = 0,04928$). У хворих з III стадією операцію Голстеда проводили вірогідно частіше, ніж операцію Пейті ($p = 0,00076$) та радикальну ампутацію ($p = 0,00001$). У хворих з I стадією операцію Пейті проводили рідше, ніж радикальну ампутацію ($p = 0,03429$) та органозберігаючі операції ($p = 0,02210$). У хворих з III стадією операцію Пейті проводили незначно частіше, ніж радикальну ампутацію ($p = 0,05160$). Радикальну ампутації та органозберігаючі операції проводили у хворих з різними стадіями захворювання з однаковою частотою.

Середній вік хворих груп А, В та С статистично не відрізнявся. Натомість середній вік хворих групи D (органозберігаючі операції) був меншим, ніж у групах А ($t = 2,87$, $p = 0,0063$), В ($t = 2,41$, $p = 0,0175$) та С ($t = 3,01$, $p = 0,0035$).

Середній розмір пухлин у хворих на РМЗ, яким проводили операцію Голстеда (група А), вірогідно перевищував цей показник у хворих груп В ($t = 2,27$, $p = 0,0245$), С ($t = 4,23$, $p < 0,0001$) та D ($t = 3,99$, $p = 0,0002$). Розмір пухлини у хворих, яким проведено операцію Пейті (група В), перевищував цей показник у хворих груп С ($t = 2,92$, $p = 0,004$) та D ($t = 3,43$, $p = 0,0008$). Розмір пухлини у хворих групи С був більшим, ніж у групі D ($t = 2,06$, $p = 0,0424$).

Кількість взятих під час операції для дослідження лімфатичних вузлів у хворих різних груп була однаковою. Середня кількість уражених метастазами лімфатичних вузлів, отриманих під час операції Голстеда, незначно менша, ніж при ампутаціях молочної залози ($t = 1,98$, $p = 0,0503$), і статистично не відрізняється від цього показника при інших типах операцій. Середня кількість уражених метастазами лімфатичних вузлів, отриманих під час операції Пейті, більша, ніж при ампутаціях молочної залози ($t = 3,02$, $p = 0,0029$), але статистично не відрізняється від цього показника при органозберігаючих операціях ($t = 1,48$, $p = 0,142$). Різницю в частоті метастатичного ураження лімфатичних вузлів після різного типу операцій наведено в табл. 7.

Необхідно більш докладно розглянути кілька аспектів проблеми. Перш за все, ще раз зазначимо, що хоча РМЗ є темою багатьох тисяч наукових публікацій, більшість з них стосується обмежених за певними критеріями груп хворих. Внаслідок цього так звані когортні дослідження, в яких аналізують масиви даних стосовно послідовно взятих хворих, мають особливий інтерес.

Оцінені нами дані стосуються основних прогностичних показників РМЗ, від яких залежить післяопераційне патоморфологічне стадіювання

ОРИГИНАЛЬНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ

віком, розміром пухлини, кількістю уражених вузлів). Зокрема, це може бути основою для оцінки вартості лікування хворих на РМЗ [11]. Відповідний аналіз для умов нашої країни проведений і нами [2].

На жаль, в Україні не визначають рецептори статевих гормонів, що дало б можливість уточнити показання до ад'ювантного лікування. За даними N.K. Raabe та співавторів [8], у 82% з послидовно взятих 1288 хворих на РМЗ було виявлено естрогенні рецептори (ER^+), а їх концентрація складала ≥ 10 фмоль/мг білка, причому в третині з цих хворих вміст рецепторів у пухлині був дуже високий (> 100 фмоль/мг білка). Ці дані можуть бути орієнтиром при оцінці прогностичних показників у хворих на РМЗ.

Нарешті, зупинимося на типах операцій, які проводили при радикальному лікуванні хворих на РМЗ. Як видно з даних табл. 7, 13% з них складали операції Голстеда, а майже половину (49%) — модифіковані мастектомії за Пейті, органозберігаючі операції проводили лише у 6,5% хворих на РМЗ. Якщо враховувати лише хворих з I-II стадією, то відповідні показники такі: 7, 50 і 8%. Цікаво порівняти ці дані з наведеними в базі даних щодо хворих на РМЗ з I-II стадією у США (1985–1988 рр., 96 030 жінок): у 20% хворих виконували органозберігаючі операції, у 65% — модифіковану мастектомію (за Пейті), у 13% — інші оперативні втручання (у тому числі операцію Голстеда), ще у 2% хворих з I-II стадією операції не робили [12]. Підкреслюється, що відхід від операції Голстеда стався в середині 80-х років після переконливих доказів тотожності віддалених результатів після таких операцій і органозберігаючих (разом з опроміненням) [4, 10]. Подібне спостерігалося у той самий період у Канаді. Проаналізовано дані відносно всіх хворих на РМЗ у провінції Онтаріо, прооперованих протягом 1980–1989 рр. (37 447 пацієнтів). У 57,3% хворих проведено мастектомію, тоді як у 31,6% — органозберігаючі операції. Але частота мастектомій знизилася з 77,5% у 1980 р. до 44,2% у 1989 р., а консервативних втручань — зросла у цей час з 12,5 до 43,5% [5]. Але, наприклад, у неспеціалізованих лікарнях Італії у 1988–1989 рр. операція Голстеда складала майже 25% від усіх оперативних втручань з приводу РМЗ I-II стадії, хоча в різних закладах цей відсоток коливався від 12 до 48 (проаналізовано дані про 1724 пацієнтки з 63 клінік) [6]. У онкологічних клініках нашої країни (навіть університетських) дотепер операції Голстеда складають значну частку.

Проведена нами оцінка найдоступніших прогностичних критеріїв у групі радикально прооперованих хворих з приводу РМЗ дає можливість зорієнтуватися в реальному розподілі пацієнтів щодо необхідності і характеру подальшого лікування. Це може бути основою для розроблення конкретної програми боротьби з РМЗ і розрахунків витрат, необхідних для лікування цих хворих.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ковальчук ІВ, Шпарик ЯВ, Петрончак ОА та ін. Ступінь ураження лімфатичних вузлів після радикальної мастектомії. В: Матеріали І респ. наук-практ конф «Нове в медикаментозній терапії раку молочної залози». Київ, 1998: 45–6.
2. Онкологія. Підручник для студентів медичних вузів. Ред Білинський БТ, Стернюк ЮМ, Шпарик ЯВ. Львів: Медицина світу, 1998. 275 с.
3. Шпарик ЯВ, Ковальчук ІВ. Фармакоекономіка ад'ювантної хіміотерапії раку груді в Україні. В: Діагностика та лікування раку молочної залози. Тез доп. Одеса, 1999: 59.
4. Fisher B, Redmond C, Fisher E. Ten year results of a randomized clinical trial comparing radical mastectomy and total mastectomy with or without radiation. *N Engl J Med* 1985; **312**: 674–81.
5. Iscoe NA, Naylor CD, Williams JI, et al. Temporal trends in breast cancer surgery in Ontario: can one randomized trial make a difference? *Can Med Assoc J* 1994; **150**: 1109–15.
6. Nicolucci A, Mainini F, Penna A, et al. The influence of patient characteristics on the appropriateness of surgical treatment for breast cancer patients: Progetto Oncologia Femminile. *Ann Oncol* 1993; **4**: 133–40.
7. Raabe NK, Fossa SD, Karesen R. Primary invasive breast cancer in Oslo 1980–89. A population based study of 1942 unselected patients treated by radical surgery. *Tidsskr Nor Laegeforen* 1997; **117**: 3778–83.
8. Raabe NK, Hagen S, Haug E, Fossa SD. Hormone receptor measurements and survival in 1335 consecutive patients with primary invasive breast carcinoma. *Int J Oncol* 1998; **12**: 1091–6.
9. Sainsbury R, Haward B, Rider L, et al. Influence of clinician workload and patterns of treatment on survival from breast cancer. *Lancet* 1995; **345**: 1265–70.
10. Veronesi U, Banfi A, Del Vecchio M, et al. Comparison of Halsted mastectomy with quadrantectomy, axillary dissection, and radiotherapy in early breast cancer. Long-term results. *Eur J Cancer Clin Oncol* 1986; **22**: 1085–9.
11. Will BP, Le Petit C, Berthelot JM, et al. Diagnostic and therapeutic approaches for nonmetastatic breast cancer in Canada, and their associated costs. *Br J Cancer* 1999; **79**: 1428–36.
12. Winchester DJ, Menck HR, Winchester DP. The National Cancer Data Base report on the results of a large nonrandomized comparison of breast preservation and modified radical mastectomy. *Cancer* 1997; **80**: 162–7.

COMMON PROGNOSTIC INDEXES IN CONSECUTIVE BREAST CANCER PATIENTS TREATED BY RADICAL SURGERY

I.V. Kovalchuk, Ya.V. Shparyk, O.O. Halay,
O.A. Petronchak, B.T. Bilynsky

Summary. A retrospective review of 239 patients with histopathologically confirmed invasive breast cancer is presented (median age 55 years; stage I — 11%, stage II — 75%, stage III — 14%). All the patients were treated radically in Lviv Cancer Center in 1997. The assessment corresponded to accepted prognostic and surgical parameters. These data could form the basis for further cost-effectiveness analysis of different therapeutic modalities in breast cancer treatment (especially adjuvant chemotherapy and hormonal therapy). Nation-wide criteria for the management of breast cancer patients must be accepted in Ukraine.

Key Words: breast cancer, prognostic indexes, cohort studies.